

สรุป พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร

กิจการบ้านเมืองที่ดี 2546

- * ใช้บังคับเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2546 (ราชกิจจานุเบกษา 9 ตุลาคม 2546 ใช้บังคับในวันถัดไป)
- * มีทั้งหมด 9 หมวด 53 มาตรา
- * ผู้รักษาการตามระเบียบนี้ --> “นายกรัฐมนตรี”

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

➤ การบริหารบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

➤ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน / ความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม / ประโยชน์สูงสุดของประเทศ ต้องดำเนินการโดยถือว่า **ประชาชนเป็นศูนย์กลาง** ที่จะได้รับบริการจากรัฐ

* แนวทางการบริหารราชการ

1. **กำหนดภารกิจของรัฐ** เพื่อให้สอดคล้องกับ **แนวนโยบายแห่งรัฐ / นโยบายของคณะรัฐมนตรี** ที่แถลงต่อรัฐสภา
2. **ปฏิบัติภารกิจ** ต้องไปด้วยความ **ซื่อสัตย์ ตรวจสอบได้** มุ่งเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนระดับประเทศ / ท้องถิ่น
3. ก่อนเริ่มดำเนินการ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน โปร่งใส / มีกลไกตรวจสอบ / หากมีผลกระทบ ต้องรับฟังประชาชน
4. รับฟังความคิดเห็นความพึงพอใจของสังคมโดยรวม --> เพื่อปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม
5. กรณีเกิดปัญหาจากการดำเนินงาน ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว / กรณีปัญหานั้นเกิดจากส่วนราชการอื่นให้แจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อดำเนินการปรับปรุงโดยเร็ว และแจ้งให้ ก.พ.ร. ทราบด้วย

หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

➤ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนจะดำเนินการตามภาระ ต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้ล่วงหน้า
2. กำหนดแผนปฏิบัติ ต้องมีรายละเอียด / ระยะเวลา / งบประมาณ / เป้าหมาย / ผลสัมฤทธิ์ / ตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. ส่วนราชการต้องติดตาม / ประเมินผล ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด
4. การปฏิบัติภารกิจตามแผนปฏิบัติราชการเกิดผลกระทบต่อประชาชน ต้องดำเนินการแก้ไข / เปลี่ยนแผนให้เหมาะสม

➤ ภารกิจใหม่มีความเกี่ยวข้องกับ “หลายส่วนราชการ” / ภารกิจที่ใกล้เคียง / ต่อเนื่องกัน ให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิด การบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

➤ ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ส่วนราชการ พัฒนาความรู้ความสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะสมกับสถานการณ์

* ก.พ.ร. อาจเสนอต่อ “คณะรัฐมนตรี” เพื่อกำหนดมาตรการกำกับกับการปฏิบัติราชการ โดยทำความเข้าใจเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

➤ ให้ “คณะรัฐมนตรี” จัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดระยะเวลาบริหารราชการของ “คณะรัฐมนตรี”

1. เมื่อคณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว
2. ให้ --> สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี / สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี / สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ / สำนักงบประมาณ --> ร่วมทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน
3. เสนอ “คณะรัฐมนตรี” พิจารณาภายใน 90 วันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา
4. คณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน
5. ให้มีผลผูกพัน คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี และส่วนราชการ ที่จะต้องดำเนินจัดทำภารกิจ

➤ ในการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน --> ให้จัดทำแผน 4 ปี

อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ --> เป้าหมาย / ผลสัมฤทธิ์ / ส่วนราชการ – บุคคล ที่รับผิดชอบ / งบประมาณ รายได้-รายจ่าย / ทรัพยากรที่ต้องใช้ / ระยะเวลา / การติดตามประเมินผล

➤ เมื่อประกาศใช้บังคับแผนการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว

* ให้ “สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา” และ “สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี” ร่วมกันพิจารณาจัดทำแผนนิติบัญญัติ

* ให้ “คณะรัฐมนตรี” ให้ความเห็นชอบ

* ให้มีข้อผูกพันส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในแต่ละ “ปีงบประมาณ” ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี

--> เสนอต่อ “รัฐมนตรี” เพื่อให้ความเห็นชอบ

* “รัฐมนตรี” เห็นชอบให้ “สำนักงบประมาณ” จัดสรรงบประมาณเพื่อปฏิบัติงานตามภารกิจ

* **สิ้นปีงบประมาณ**

--> ให้ส่วนราชการจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการประจำปี เสนอต่อ “คณะรัฐมนตรี”

* “คณะรัฐมนตรี” มีมติอนุมัติให้ปรับแผนการปฏิบัติงานเท่านั้น

--> ไม่สามารถโอนงบประมาณจากภารกิจหนึ่งไปดำเนินการอย่างอื่น อันมีผลทำให้ภารกิจเดิม **ไม่**

บรรลุเป้าหมาย

* “นายกรัฐมนตรี” พ้นจากตำแหน่ง

--> ให้หัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผลการปฏิบัติการและ **ให้ข้อมูลต่อนายกคนใหม่**

หมวด 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

* **การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ**

เพื่อให้การปฏิบัติราชการภายในส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

* **ให้ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภท (คำนวณรายจ่าย)** ตามระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนด --> **รายงานให้** “สำนักงบประมาณ” / “กรมบัญชีกลาง” / และ “ก.พ.ร.” ทราบ

* **กรณีที่ย้ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะใดสูงกว่างานบริการ** --> ลักษณะเดียวกัน / คุณภาพเดียวกัน / คล้ายกัน

- **ให้ส่วนราชการจัดทำแผนการลดรายจ่าย**ของหน่วยงานบริการสาธารณะดังกล่าว เสนอ “สำนักงบประมาณ” / “กรมบัญชีกลาง” / และ “ก.พ.ร.” ทราบ

- กรณีไม่มีข้อทักท้วง **ภายใน 15 วัน** ก็ให้ส่วนราชการดังกล่าวถือปฏิบัติต่อไป

* ให้ “**สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**” / “**สำนักงบประมาณ**” ร่วมกันจัด **ให้มีการประเมินความคุ้มค่าภารกิจของรัฐ** ที่ส่วนราชการดำเนินการอยู่

เพื่อรายงานต่อ “**คณะรัฐมนตรี**” พิจารณาว่าภารกิจใดควรดำเนินการต่อไปหรือยุบเลิก (พิจารณาจาก --> ประเภท / สภาพภารกิจ / ความเป็นไปได้ / ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนพึงได้ / รายจ่ายก่อน-หลังดำเนินการ

* “**ความคุ้มค่า**” หมายรวมถึง ประโยชน์ ผลเสียทางสังคม ซึ่งไม่อาจคำนวณเป็นตัวเลขได้

* **การจัดซื้อจัดจ้างให้กระทำโดยเปิดเผย** เที่ยงธรรม พิจารณาจาก --> ประโยชน์ / ผลดี - ผลเสีย / ภาระต่อประชาชน / คุณภาพ-โดยไม่ถือว่าราคาต่ำสุดในการจัดซื้อจัดจ้างเสมอไป

* **ในการปฏิบัติภารกิจใด หากส่วนราชการจำเป็นต้องได้รับอนุญาต อนุมัติ หรือความเห็นจาก ส่วนราชการอื่น** ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจอนุมัติ แจ้งผลการพิจารณาให้ส่วนราชการที่ยื่นคำขอทราบ **ภายใน 15 วัน** นับแต่วันที่ได้รับคำขอ

กรณีมิได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ **ภายใน 15 วัน** หากมีความเสียหายใดให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ส่วนราชการนั้น ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง **เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความล่าช้านั้นมิได้เกิดขึ้นจากความผิดตน**

* **การสั่งราชการโดยปกติให้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่**

- ผู้บังคับบัญชาที่มีความจำเป็นไม่อาจกระทำได้ในขณะนั้น จะสั่งราชการด้วยวาจาก็ได้

- แต่ให้ผู้รับคำสั่งนั้นบันทึกคำสั่งด้วยวาจาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- เมื่อปฏิบัติราชการแล้วให้บันทึกรายงานให้ผู้ส่งราชการทราบ

หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

* **ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ** เกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว มุ่งเน้นการบริการประชาชน --> ตาม “ก.พ.ร.” ด้วยความเห็นชอบของ “**คณะรัฐมนตรี**”

ให้ส่วนราชการกำหนดหลักเกณฑ์ / การควบคุม / ติดตาม / กำกับดูแล / ความรับผิดชอบ / รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการลดขั้นตอน เพิ่มประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่าย รวมทั้งไม่เกิดผลเสียหายแก่ราชการ (ต้องเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป)

* **การปฏิบัติด้านการบริการ การติดต่อประสานงาน** ให้ส่วนราชการจัดทำแผนภูมิขั้นตอน ระยะเวลา การดำเนินการแต่ละขั้นตอน เปิดเผยไว้ ณ ที่ทำการส่วนราชการ เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้

* **ในกระทรวงหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ “ปลัดกระทรวง” จัดให้ส่วนราชการภายในกระทรวง** รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารประชาชน **ร่วมกันจัดตั้ง “ศูนย์บริการร่วม”**

- จัดให้มีเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวต่าง ๆ และดำเนินการส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป
- ต้องจัดพิมพ์รายละเอียดของเอกสารที่ประชาชนต้องจัดหาในการขออนุญาต อนุมัติในแต่ละเรื่องมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการร่วม

- การยื่นเอกสารคำร้องต่อศูนย์บริการร่วม ให้ถือว่าเป็นการยื่นต่อส่วนราชการแล้ว
- หากมีปัญหาในการปฏิบัติราชการให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแจ้ง “**ก.พ.ร.**” ทราบ เพื่อเสนอ “**คณะรัฐมนตรี**” ให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ต่อไป

* **ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ จัดให้มีส่วนราชการบริการประชาชน ร่วมกันตั้งศูนย์บริการร่วมไว้**

ณ ศาลากลางจังหวัด / ที่ว่าการอำเภอ / ที่ว่าการกิ่งอำเภอ / หรือสถานที่อื่นตามที่เห็นสมควร

หมวด 6 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

* **ให้ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจของตน ภารกิจใดมีความจำเป็นให้ดำเนินการต่อไปหรือไม่**

คำนึงถึงแผนบริหารราชการแผ่นดิน / นโยบายคณะรัฐมนตรี / กำลังเงินงบประมาณประเทศ / ความคุ้มค่า / สถานการณ์

- ส่วนราชการ (สำรวจ ตรวจสอบ ทบทวน ให้ทันสมัย เหมาะสมกับสภาวการณ์ โดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วและลดภาระขอประชาชนเป็นสำคัญ) **เห็นสมควรยกเลิก ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้ดำเนินการปรับปรุง** ให้สอดคล้องกัน และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการต่อไป

- กรณี ก.พ.ร. พิจารณาเห็นว่าภารกิจใดสมควร เปลี่ยนแปลง ยกเลิก เพิ่มเติม ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ส่วนราชการดำเนินการต่อไป

หมวด 7 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

* การบริการประชาชนหรือติดต่อประสานงาน ให้ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานแต่ละงาน และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

- ผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ ต้องตรวจสอบให้ข้าราชการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
- เมื่อส่วนราชการได้รับการติดต่อสอบถามเป็นหนังสือจากประชาชน ให้แจ้งการดำเนินงานให้ทราบ

ภายใน 15 วัน

- เพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็ว แก่ประชาชน ต้องจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศ ในการติดต่อส่วนราชการทุกแห่ง ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลางขึ้น

- กรณีที่ส่วนราชการได้รับคำร้องเรียน หรือความคิดเห็น ให้เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการให้ลุล่วงไป ให้แจ้งบุคคลนั้นทราบผลการดำเนินการด้วย (ในระบบสารสนเทศ มีให้เปิดเผยชื่อ-ที่อยู่ ผู้ร้องเรียน)

กรณีที่เห็นว่าการร้องเรียนหรือเสนอแนะนั้นเกิดจากความเข้าใจผิดให้แจ้งผู้ร้องเรียนทราบภายใน 15 วัน

- การปฏิบัติราชการในเรื่องใด ๆ โดยปกติให้ถือว่าเป็นการเปิดเผย เว้นแต่ กรณี เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ / ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ / การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน / การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล ให้กำหนดเป็นความลับได้เท่าที่จำเป็น

- ส่วนราชการต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี รายการจัดซื้อจัดจ้างที่จะดำเนินการในปีงบประมาณนั้น ให้ประชาชนตรวจสอบ

หมวด 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

* ให้ส่วนราชการจัดให้มี “คณะผู้ประเมินอิสระ” ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่า

* ให้ส่วนราชการจัดให้มีการประเมินภาพรวมของผู้บังคับบัญชา (กระทำเป็นความลับ)

* ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ ให้ส่วนราชการประเมินโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานเฉพาะตัวของข้าราชการผู้นั้นในตำแหน่งที่ปฏิบัติ

* ในกรณีส่วนราชการได้ดำเนินการให้บริการที่มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมาย เป็นที่พึงพอใจแก่ประชาชน

ให้ ก.พ.ร. เสนอ คณะรัฐมนตรี จัดสรรเงินเพิ่มพิเศษเป็นบำเหน็จความชอบแก่ส่วนราชการ เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน / หรือจัดสรรเป็นรางวัลแก่ข้าราชการในสังกัด

* ในกรณีส่วนราชการได้ดำเนินการให้บริการที่มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมาย สามารถเพิ่มผลงาน และผลสัมฤทธิ์โดยไม่เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย และคุ้มค่าต่อภารกิจ

ให้ ก.พ.ร. เสนอ คณะรัฐมนตรี จัดสรรเงินเพิ่มพิเศษเป็นบำเหน็จความชอบแก่ส่วนราชการ เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน / หรือจัดสรรเป็นรางวัลแก่ข้าราชการในสังกัด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ : พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (นายกรัฐมนตรี)